Predică despre credință
Sfântul Grigore Palama

(Versiunea greacă modernă)

Sursa : Operele lui Grigore Palamas, volumul 9, Publicații patristice „Grigore Palamas”, traducere de Panagiotis Christou, Tesalonic 1985.

Republicat de pe:
http://www.pistos.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=11741%3A2011-03-09-14-59-49&catid=12%3Alogoi&Itemid=40&lang=el

1. Noi credem în Dumnezeu și credem în Dumnezeu; una și alta. Cu adevărat, eu cred în Dumnezeu înseamnă că eu consider promisiunile pe care ni le-a dat ca fiind sigure și adevărate; și eu cred în Dumnezeu înseamnă că mă gândesc corect la El.
Trebuie să le avem pe amândouă, să fim fideli amândurora și să ne comportăm în așa fel încât să fim crezuți de cei care văd corect și cu credință că suntem înaintea lui Dumnezeu, căruia i se adresează credința, și, ca și credincioși, să fim îndreptățiți de El „pentru că”, spune El, „Avraam a crezut și i s-a socotit ca neprihănire”. Cum a fost atunci Avraam îndreptățit prin credință? El a primit de la Dumnezeu o promisiune despre sămânța sa, care era Isaac, că toate semințiile lui Israel vor fi binecuvântate. Apoi i s-a poruncit de către Dumnezeu să-l sacrifice pe Isaac, pe când era încă un copil, care era singurul prin care promisiunea urma să se împlinească. Și, fără să spună nimic, tatăl s-a grăbit să-și sacrifice fiul, considerând această promisiune prin el ca fiind sigură și validă.

2. Vedeți ce îndreptățește credința? Dar Hristos ne-a făgăduit și o moștenire a vieții de rușine, de plăcere, de glorie și de împărăție, iar după aceea ne-a poruncit să fim săraci, să postim, să trăim în mizerie și întristare, să fim gata de moarte, să ne răstignim împreună cu patimile și poftele noastre. Dacă, așadar, ne grăbim spre acestea și credem în

făgăduința lui Hristos, am crezut cu adevărat în Dumnezeu, după exemplul lui Avraam, și aceasta ne va fi socotit ca dreptate.

3. Și observați succesiunea propozițiilor. Adică, faptul că a fost de acord să-l ofere pe Isaac spre junghiere nu a devenit doar o mărturie puternică și o dovadă a credinței lui Avraam, ci a fost și cauza nașterii lui Hristos din sămânța sa, prin care toate familiile pământului au fost binecuvântate și făgăduința s-a împlinit. Căci, într-un anumit fel, Dumnezeu a devenit datornic celui care l-a dat pentru Dumnezeu pe singurul său fiu născut și autentic; datornic să răsplătească pentru el și promisiunea către el pe singurul său fiu născut și autentic. Tot așa și în noi; harul poruncilor lui Dumnezeu, sobrietatea și dreptatea și smerenia, răbdarea față de tot felul de vătămări și transmiterea bunurilor, precum și suferința trupului cu posturi și privegheri și, în general, răstignirea noastră împreună cu suferințele și dorințele noastre, nu este doar o dovadă că credem cu adevărat în făgăduințele lui Hristos, ci și, într-un fel, Îl face pe Dumnezeu datornic să ne ofere viață și desfătare veșnică și nestricăcioasă, glorie și împărăție.

4. De aceea, El Însuși, adresându-se ucenicilor Săi, a zis: Fericiți cei săraci, căci a voastră este Împărăția cerurilor; fericiți cei ce plâng, fericiți cei milostivi, fericiți cei ce sunt prigoniți pentru dreptate; și vai de cei bogați, vai de cei ce râd, vai de cei ce sunt sătui, vai de voi când toți oamenii vă vorbesc de bine. Așadar, cel ce nu se uită la lucrurile binecuvântate de Domnul, ci la cele necazate, spuneți-mi, cum se poate crede că se încrede în Dumnezeu? „Arată-mi”, spune el, „credința voastră prin faptele voastre” și „cel înțelept să-și arate prin purtarea sa bună faptele”.

5. Că noi credem, așadar, cu adevărat în Dumnezeu, adică că recunoaștem promisiunile sau amenințările Sale la adresa noastră ca fiind adevărate și sigure și așteptăm ca ele să se manifeste repede, este arătat de faptele noastre bune și de respectarea poruncilor divine. Dar faptul că noi credem pe drept în Dumnezeu, adică că avem o gândire bună, sigură și evlavioasă despre El, de unde vine dovada? Din acordul cu părinții noștri purtători de Dumnezeu. Și așa cum încrederea în Dumnezeu fără falsificare provoacă opoziție nu numai din partea patimilor firii pământești și a curselor celui rău, ci și din partea oamenilor pătimași care ne atrag și ne trag în jos spre plăceri pătimașe, tot așa credința în singurul

Dumnezeu adevărat provoacă pe bună dreptate opoziție nu numai din partea ignoranței și a supunerilor Obiectului, ci și din partea oamenilor necredincioși care îl apucă și îl aruncă odată cu ei spre propria lor pierzare. Dar avem la dispoziție, pentru fiecare dintre cazuri, un mare ajutor, nu numai de la Dumnezeu însuși și de la puterea cognitivă dată nouă de El, ci și de la îngerii buni și de la oamenii evlavioși care trăiesc după voia lui Dumnezeu. 6. De aceea, mama și hrănitoarea noastră spirituală și comună, Biserica lui Hristos, astăzi, pe de o parte, îi denunță mai deschis și mai public pe cei care au strălucit în evlavie și virtute și preasfintele lor sinoade și învățăturile divine formulate în ele și, pe de altă parte, îi dezaprobă mai solemn pe adepții impietății și pe învățăturile și opiniile lor rele; ca noi, întorcându-ne de la ei, dar urmând ortodocșii, să credem într-unul Dumnezeu, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, din care și prin care și în care s-au făcut toate lucrurile, care este înainte de toți și peste toți și în toți și mai presus de toți, unul în Treime și trei în unitate, nedespărțit unit și nedespărțit; unul în sine și trei în atotputernicie.

7. El este un Tată fără timp, fără început și veșnic, singura cauză și rădăcină a divinității care există în Fiul și în Duhul Sfânt; nu singurul creator, ci singurul Tată al unui singur Fiu și singurul proiector al unui singur Duh Sfânt; fiind întotdeauna și fiind întotdeauna Tatăl și fiind întotdeauna singurul Tată și singurul proiector.

8. Al Căruia este Fiul, co-egal cu El și co-principal temporal; și nu un anarhic, pentru că are un născător și o rădăcină, o sursă și un principiu Tatăl, din care singur a purces înainte de toate veacurile netrupesc, nepătimitor, netrupesc, născut, dar nu despărțit; care este Dumnezeu din Dumnezeu, nu unul prin faptul că este Dumnezeu și altul prin faptul că este Fiu; fiind întotdeauna și fiind întotdeauna Fiu și fiind întotdeauna neconfundat cu Dumnezeu; Cuvânt viu, lumină adevărată, înțelepciune nesubstanțială, cauză și principiu al întregii creații, deoarece toate aceste lucruri au fost făcute prin El; S-a golit pe Sine însuși spre împlinirea veacurilor, așa cum au prezis profeții, luând chipul nostru pentru noi și, fiind zămislit din Maria cea pururea Fecioară, prin bunăvoința Tatălui și cu colaborarea Sfântului Duh, S-a născut și S-a întrupat cu adevărat, devenind asemenea nouă în toate, afară de păcat, rămânând totodată ceea ce era, Dumnezeu adevărat într-o singură substanță chiar și după întrupare, activ în toate lucrurile divine ca Dumnezeu și în toate patimile omenești; nepătimitor și nemuritor, fiind și rămânând ca Dumnezeu și suferind de bunăvoie pentru noi în trup ca om, răstignit și murind, îngropat și înviind a treia zi și desființând prin moartea și învierea Sa pe

Cel ce are stăpânirea morții; și după înviere, Te-ai arătat, Te-ai înălțat la cer și ai șezut de-a dreapta Tatălui, făcând pâinea noastră egală și împreună-tronând ca egale, cu care El are să vină din nou întru slavă să judece viii și morții, care se vor întoarce la viață datorită prezenței Sale și să răsplătească fiecăruia după faptele sale. Recunoscând această poruncă și formă tangibilă și descriptibilă pentru noi, înfățișăm și ne închinăm cu evlavie atât pe cea care L-a născut în chip feciorelnic, cât și pe cei care I-au plăcut pe deplin. Simbolurile patimilor Sale, și mai ales crucea, le cinstim și le închinăm ca pe niște trofee divine împotriva războiului comun. Păstrând pomenirea Lui, după porunca Sa, sărbătorim zilnic cele mai dumnezeiești taine și participăm la ele. După porunca Sa, înainte de toate, suntem botezați și suntem botezați în numele venerabil și vrednic de închinare al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. 9.

Căci din Tatăl cel veșnic și fără origine purcede Duhul Sfânt, care este împreună-originat cu Tatăl și Fiul ca fiind atemporal și nu fără origine, întrucât El îl are și pe Tatăl ca rădăcină, început și cauză a Sa, din care a purces mai înainte de toate veacurile, netrupesc, nepătimitor și emanând, și este, de asemenea, indivizibil de Tatăl și Fiul, ca purcezând de la Tatăl și odihnindu-se în Fiul; care are o uniune neconfuză și o diviziune neîmpărțită; care este și Dumnezeu din Dumnezeu, nu altul ca Dumnezeu, și un alt Paraclet ca Duhul Sfânt existent prin Sine însuși; care are existență din Tatăl și este trimis prin Fiul, pentru începutul vieții veșnice, pentru angajarea bunurilor viitoare și mereu păstrate, care este și cauza întregii creații, pentru că în El toate lucrurile au fost făcute, la fel și neschimbate cu Tatăl și Fiul, fără nenăscut și naștere. Și El a fost trimis de Fiul la ucenicii Săi, adică S-a arătat; căci cum altfel ar putea fi trimis ceea ce este pretutindeni prezent și inseparabil de al cincilea? De aceea, El este trimis nu numai de Fiul, ci și de Tatăl și vine de la Sine Însuși; căci trimiterea, adică manifestarea, este o lucrare comună a Tatălui, a Fiului și a Duhului. 10. Și El este manifestat nu după esență, căci nimeni nu a văzut sau revelat vreodată natura lui Dumnezeu, ci după harul, puterea și energia, care este comună Tatălui, Fiului și Duhului. Căci același lucru este în fiecare dintre acestea ipostasul său și ceea ce este observat ipostatic în jurul lui; și ceea ce le este comun nu este doar esența nemanifestată, supranominală și neîmpărțită, ci și harul și puterea, energia și splendoarea, nestricăciunea și împărăția și toate acele lucruri prin care Dumnezeu are comuniune și este unit prin har cu sfinții îngeri și oameni, fără a cădea din unitate și simplitate fie din cauza naturii comune și diverse a ipostasurilor, fie din cauza naturii comune și diverse a puterilor și energiilor dumnezeiești. Astfel, credem într-un singur Dumnezeu, într-

o singură zeitate întreită și atotputernică și îi proclamăm pe cei care au fost mulțumiți lui Dumnezeu cu o astfel de credință, în timp ce îi respingem pe cei care nu cred în același fel, ci fie au inițiat o anumită sectă, fie i-au urmat până la sfârșit pe conducătorii acesteia. Și să știți aceasta, fraților, că patimile rele și învățăturile nelegiuite se introduc reciproc, fiind realizate din cauza dreptei părăsiri de către Dumnezeu. 11.

Că marea mulțime de păcate se săvârșesc prin impietate, marele Pavel ne-a învățat, scriind despre greci, „pentru că nu au considerat de cuviință să-L cunoască pe Dumnezeu", „dar când l-au cunoscut pe Dumnezeu, nu L-au preaslăvit și nu L-au venerat ca Dumnezeu", „Dumnezeu i-a lăsat în voia unei minți blestemate, ca să facă lucruri neîngăduite, fiind plini de tot felul de nelegiuiri, de curvie, de lăcomie și de alte lucruri asemenea lor". Și că impietatea este introdusă prin păcat, dovada este dată de mulți care au suferit cumplit. Că Solomon, după ce s-a dedat poftelor trupești, s-a pierdut în idolatrie. Ieroboam, după ce a fost copleșit de o iubire extremă de putere, a adus jertfe vițeilor de aur. Trădătorul Iuda, bolnav de lăcomie, a căzut în uciderea zeului.

12. Așadar, întrucât credința fără fapte este moartă și inactivă, iar faptele fără credință sunt deșarte și inutile, harul Duhului astăzi, în timpul sacru al postului și al exercițiului virtuos, a combinat proclamarea celor care rostesc drept cuvântul evlaviei și denunțarea celor care nu au ales ortodoxia, astfel încât noi, grăbindu-ne să le combinăm pe amândouă, să putem demonstra credința prin fapte și osteneli, ca să dobândim profitul credinței. 13. Nu numai că patimile rele și impietatea sunt introduse una prin alta, dar se și aseamănă. Și voi spune puțin pentru dragostea voastră față de heterodocșii care au apărut în timpul nostru. Așa cum Adam, după ce a primit autoritatea de la Dumnezeu să mănânce din fiecare pom al raiului, nu s-a mulțumit cu toate acestea, ci, convins de sfatul șarpelui rău originar, a mâncat din singurul pom de care i se poruncise să nu se atingă, așa este și cu noi; în timp ce bunurile existente în Dumnezeu și darurile cu adevărat benefice au fost destinate de El pentru participarea celor care vor, conform celui care a spus: „Tot ceea ce este Dumnezeu, cel îndumnezeit va fi prin har, fără identitate în esență", există unii care învață că și noi participăm la aceeași esență a supraesențialului și pretind că o pot numi în mod autentic și, imitând șarpele malefic original, interpretează greșit și distorsionează cuvintele sfinților, așa cum a făcut el pe cele ale lui Dumnezeu. Dar noi, primind putere de la Domnul să

călcăm peste șerpi și scorpioni și peste toată puterea vrăjmașului, zdrobind cu ușurință orice plan și cursă a lui, fie împotriva evlaviei, fie împotriva conduitei evlavioase și apărând victorioși împotriva lui în toate lucrurile, vom dobândi cununile cerești și nemuritoare ale dreptății, în Hristos, judecătorul neclintit și dătătorul de răsplătiri. 14.

A Lui fie toată slava, cinstea și închinăciunea, împreună cu Tatăl Său cel veșnic și cu Preasfântul, bunul și de viață făcătorul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

S-a terminat.